

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inšvate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Dunaški razgovori

Nemški zunanji minister dr. Curtius se nahaja na Dunaju. Njegov sprejem je imel značaj izredne ljubeznivosti in prišrčnosti. Čisto naravno je, da obstajajo kar najbolj intimne zveze med dvema državama, katere je sedanji avstrijski zvezni zunanji minister definiral, da predstavljata »en narod v dveh državah. Ravno tako je pa tudi razumljivo, da se bo obisk na različnih krajih različno tolmačil in da se mu bodo pripisovale čisto določene naloge, ker so še vedno, kadarkoli so se medsebojno obiskovali zunanji ministri, politična vprašanja tvorila najvažnejši predmet razgovorov. Če hočemo dati nemškemu obisku pri naši sosedni republiki vsaj približno pravilno vsebino, moramo v prvi vrsti skušati razumeti zunanje-politična stremeljenja avstrijske vlade. V tem okviru bo dr. Curtiusov prihod na Dunaj mnogo bolj značilen in jasn.

Avstrija se je zadnje mesece, ko se je po Evropi s takšno vno debatiralo o reviziji mirovnih pogodb in o nemških reparacijah, hvalevredno izognila vsakemu vmešavanju. Govoriti o reparacijah bi bilo kajpada brezpredmetno, ker je lani haaška konferenca končno veljavno izbrisala vse te vrste obveznosti, razpravljanje o reviziji mirovnih pogodb pa tudi za enkrat ni aktualno za Avstrijo, ki najbrž ne bi mogla konkretno povedati, kje želi, da se izpremenijo državne meje. Ti dve točki v avstrijski zunanji politiki ne igrata vodilne vloge, zato je tudi dovoljeno sklepati, da ne bosta tvorili poglavitnega predmeta avstro-nemških razgovorov na Dunaju.

V kolikor se more sklepati iz izjav vodilnih avstrijskih državnikov, predvsem zunanjega ministra dr. Schoberja — zvezni kancler dr. Enders je izredno tih — so vsa prizadevanja avstrijske zunanje politike osredotočena okrog ustvarjanja večje gospodarske skupnosti v srednji Evropi. To je svedčevalo izjavil Schober 28. januarja, ko je demantiral vesti, ki so krožile o avstro-madžarski politični zvezi. Nasprotno je takrat dr. Schober dosti jasno povedal, da se bo Avstrija potrudila, predvsem v Ženevi, da ustvari gospodarsko sodelovanje z vzhodnimi državami na podlagi posebnih pogodb, ki bodo uredile izmenjavo poljedelskih pridelkov in industrijskega blaga. Saj so dunajski listi ob priliki bivanja grofa Bethlena v Avstriji izrecno poudarjali, da bi pogodba z Madžarsko ne imela nikakega pomena, ako bi se ne dala izpolniti še z enakovrednimi pogodbami z Nemčijo, Italijo in Jugoslavijo. Ako sedaj še ponovimo, da je sakrosankten princip avstrijske zunanje politike, da ne vstopi v nobeno meddržavno zvezo, v kateri se ne bi nahajala tudi Nemčija, potem se zdi, da ni več težko uganiti, o čem se bodo nemški in avstrijski državniki v prvi vrsti razgovarjali.

Nemška vlada je zadnje tedne opetovano izrazila svojo pripravljenost pristati na posebne carinske ugodnosti v prid vzhodnim državam, če bi slednje hotele dovoliti enake ugodnosti nemški industriji. V tem pogledu se torej nemška in avstrijska gospodarska politika ujema in dunajski razgovori bodo brez dvoma izkristalizirali določeno načrt za skupen nastop v tem pravcu, kadar pride čas za trgovinska pogajanja z vzhodnimi državami. Nam se dozdeva, da vlada tudi v odgovornih jugoslovanskih krogih dosti krepko razpoloženje za ta nov pokret, zato dobiva dunajski sestanek za našo državo še posebno važnost. Seveda ne bo oportuno čakati predolgo z izjavo, da se tudi Jugoslavija ne bo vezala z nobeno državno skupino brez svoje zaveznice Češkoslovaške, da bi sedanji pogovori med Avstrijo in med Nemčijo ne vzbudili neosnovanih pričakovanj, češ da bi odgovarjalo iz političnega vidika smernicam nemške politike napram evropskemu vzhodu, da Jugoslavijo izloči iz Mleke antante proti obljubam na gospodarskem polju, ki so za našo državo resnično ugodne in dobrodošle. Boljše je, da se tak vtis takoj prepreči. Češkoslovaška je srce srednje Evrope, brez nje si ni mogoče predstavljati stalne konsolidacije v Podonavju, ona je naša zaveznica in se bo potrudila razumeti naš položaj in ceniti naše žrtve. Kakor so nam torej simpatična prizadevanja nemških državnikov obeh nemških držav za ustvaritev večje gospodarske enote, moramo a priori ugotoviti, da se ji bomo pridružili le, če bo obsegala tudi naše zaveznice na severu.

Druge vprašanje kateremu avstrijska vlada posveča posebno pozornost ne da bi zato razvila preveč glasno agitacijo, je vprašanje »Anschlusses«. Tudi o tem bosta oba državnika razmišljala in brez dvoma tudi po stari diplomatski formuli ugotovila »popolnen sporazum med obema vladama«. Dr. Curtius bo z nemotomimi čustvi zadovoljnosti listal po obširni zbirki 1.800.000 podpisov, katere je nabral »Deutscher Volksbund«, v zbirki podpisov vseh avstrijskih deželnih glavarjev, županov in avtonomnih ustanov, ki vsi brez izjeme zahtevajo združitve obeh držav v eno politično telo. To je seveda mednarodno vprašanje, pri rešitvi katerega bo tudi naša država sodelovala in sicer tako, da bo zagotovila narodni in kulturni obstoj koroških Slovencev, ki prej ko slej tvorijo zrno v razvoju naših odnosov do Nemčije in konsekvентno tudi do Velike Nemčije. Dr. Curtius je o manjšinskih vprašanjih boljše poučen, kakor njegov dunajski tovariš. Zato se sme pričakovati, da bo ob tej priliki resno prišlo v pretres vprašanje koroških Slovencev na eni strani, na drugi pa razmah hitlerjanstva, ki zadobiva v Avstriji lice pangermanizma. Slednji pa ni simpatičen prispevek k mirovnim prizadevanjem, niti ne more ustvariti v naši državi dobrohotnega razpoloženja za združitve Avstrije in Nemčije.

V tej luči se nam dozdeva dunajski sestanek koristen in konstruktiven za ublažjenje gospodarske krize in političnih nesoglasij v podonavski Evropi.

Britski imperij se dovršuje

Sporazum med Gandhijem in indskim podkraljem

London, 4. marca. Vlada Njegovoga Velikanstva kralja ima po srečnem posredništvu med Italijo in Francijo, ki je dovelo do brodovne in politične antante treh evropskih velesil, beležiti danes drug uspeh še večjega pomena za britski imperij: sporazum med Gandhijem in indskim podkraljem lordom Irwinom.

Kakor je že znano, so se delegati indskih zmernih krogov po zaključku konference okrogle mize v Londonu, ki se je zedinila na ustavo bodočega federativnega indskega dominijona, po svojem povratku v domovino trudili, da pregovorijo indske nacionaliste oziroma člane vseindskega kongresa k spravi z Anglijo. Indski podkralj je kongresistom to olajšal s tem, da je izpustil iz zapora Gandija brez pogojev. Gandi je po daljšem oklevanju pristal na to, da se sestane s podkraljem in z njim predebatira indski problem. Oklevanju je bilo vzrok neodjenljivo stališče radikalnega krila kongresa, ki je pod vodstvom predsednika »Mlade Indije«, Javarhalal Nehruja. To odklonilno stališče je bilo tudi vzrok, da konference med Gandijem in lordom Irwinom, ki so se začele pred nekako dvema tednoma, odpočitka niso rodile nobenega rezultata. Nasprotno med obema stališčema se je pretekli teden pokazalo že v tako ostri obliki, da so pesimisti govorili o najbližnjem prelomu, in Gandi je res svoje obiske pri podkralju prekinil. Toda med tem se je posretilo sir Bahadurji Sapru, njegovima dvema kolegoma s konference okrogle mize in indskim knezom, da so kongres prepračili o škodljivosti nadaljnje borbe in o velikih perspektivah, ki se Indiji odpirajo, ako pristane na to, kar ji Anglija danes z brezprimerno širokostjo nudi. Radikali so tako ostali v manjšini, tembolj ker se je odločil predsednik vseindskega kongresa, Sastrji, ki je bil na to mesto nedavno izvoljen po smrti Motilal Nehruja, za popolno spravo z Anglijo.

Po dolgem in temeljitom posvetu je nato kongres dal Gandiju polnomočje, da sklene s podkraljem sporazum, ki se je formaliral na zopetnem sestanku 3. t. m. Ta sporazum pomeni neke vrste

premirje. Najprej se je rešilo vprašanje, ki bi se zdelo postranskega pomena, se pa od Gandija smatra za glavno vprašanje, radi katerega je tudi pred enim letom proglasil kampanjo državljanske neposlušnosti: to je solni monopol. Formula sporazuma je taka, da državni monopol na sol v bistvu ostane, samo da dodajna klavzula dovoljuje prebivalstvu ob obrežju, da nabira, suši in prodaja sol. Točka, ki Anglijo najbolj zanima, bojkot angleškega blaga, se je rešila baje tako, da se vvoz angleškega blaga ne bodo stavile več ovire, pač pa bo indska uprava zvišala nanj carino od 15 na 20%. Lancashirski trgovci, ki se bodo ob tej točki namrdnili, bodo vendarle veseli, da bodo lahko izpraznili svoja skladišča; za zvišanje carine pa se bodo s lahkoto odškodovali. Tretja točka sporazuma določa, da se bo vsem, katerim je bilo zaradi neplačevanja davkov konfiscirano imetje, imetje pod gotovimi pogoji vrnilo. Četrta točka odreja, da se izpuste vsi politični jetniki, ki niso zakrivali nobenih nasilnih dejanj. V končni točki, na kateri je nacionalni kongres doslej najbolj vsajal, pa je stališče podkralja popolnoma obveljalo. Dočim je namreč Gandi do zadnjega zahteval, da se ima uvesti preiskava proti postopanju policije tekom kampanje državljanske neposlušnosti, je zdaj pristal na to da naj podkralj v tem pogledu ravna po svoji lastni inicijativi.

Sporazum med Gandijem in Irwinom bo imel za prvo posledico to, da bo stranka kongresa imenovala zdaj svoje delegate za II. konferenco okrogle mize, ki se bo še ta mesec sklicala v novi indski prestolici, Novem Delhiju. Lord Irwin je takoj po sporazumu z Gandijem sklical svoj kronsni svet, ki je sporazum vzel na znanje in poslušal nadaljnje poročilo podkralja o bodočih korakih za udeleženje indske federacije in indske federativne ustave, ki se bo skupaj s indskimi nacionalisti prediskutirala. Kakor stoji stvari sedaj, je velika večina kongresa opustila svoje dosedanje negativno stališče in se je prepračila, da bi bila nepopravljiva napaka, če bi se opustila izredna ugodna zgodovinska prilika, da se ustanovi svobodni indski dominijon. Ni namreč nobenega dvoma, da bo de-

lavaka vlada dovolila Indiji še večje koncesije, nego so bile zahtevane na I. konferenci okrogle mize meseca januarja v Londonu.

Tako v Indiji kakor v Londonu se je vest o sporazumu med Gandijem in podkraljem radostno sprejela. Na ostro kritiko konservativcev, ki govorijo o kapitulaciji Anglije in vehementno napadajo zlasti podkralja, nihče ne da. Vsi vedo, da je ta kritika čisto in zavestno neobjektivna in da večina konservativnih krogov sporazum sama odobrava, dočim nepomirljivi nasprotniki svobode Indije tvorijo le neznatno kliko nekaterih aristokratskih klubov, ki imajo svojega glasnika v Churchillu. Opozicija konservativcev je gola demagogija, računajoča na bodoče volitve; meščanstvo in delavstvo pa dobro ve, da bo Indija pomenila sadnji člen v verigi onih svobodnih držav, ki so združene pod britsko krono v imperij, dočim je v 20. stoletju pomenila samo element nemira in skrbi. Lordu Irwinu pa bo treba šteti v neumrjočo zaslugu, če se bo Irlandiji, Kanadi, Južni Afriki in Avstraliji pridružila kot svobodna država britske svetovne moči še bogata ogromna Indija.

O razlogih, ki so nagnili indske nacionaliste k spravi, se veliko ugiba. Eden najmočnejši razlogov je bil katastrofalni indski budžet kot izraz velike gospodarske krize, ki jo je Gandijeva kampanja še ojačala. Zelo je vplival tudi sporazum med Italijo in Francijo, ki je dokazal, da je Anglija ipak prva velesila na svetu. Je pa še en vzrok: velikanske difference med kongresisti samimi in pa med Indci in Muslimani. Ti so se namreč začeli ob izledu na bodočo svobodno Indijo v vprašanju razdelitve oblasti še bolj med seboj prepirati, tako da so končno zmagali zmerni elementi, ki zastopajo stališče, da bo svoboda Indije dozorela šele pod skupnostjo britskega imperija.

Interesantna podrobnost je tudi ta: Ko je bila seja izvršilnega odbora kongresa, ki je sklepala o tem, ali naj se gre Gandi še pogajat k podkralju ali ne, je predsednik Sastrji takoj ognjevit in strastno govoril za sporazum z Britanijo, da se je na kontu onesvestil. Tak je indski temperament.

Po pomorskem sporazumu

Debata v angleškem državnem zboru

London, 4. marca. kk. V poslanski zbornici je zunanji minister Henderson na vprašanje o pomorskem sporazumu, sklenjenem v Parizu in Rimu, izjavil, da se je sedaj s pridržkom, da pristanejo na to tudi Združene države in Japonska, našla rešitev za probleme, ki so ostali nerešeni na londonški konferenci. V debati o mornariškem proračunu bo drugi teden mornariški minister Alexander objavil podrobnosti tega dogovora. Henderson je naglasil, da je razen limitacije in gradnje novih ladijskih tipov pri tej pogodbi največjega pomena politična stran. Pogodba bo preprečila novo tekmovalstvo na morju. Če bi se ta pogajanja razbila, bi se s tem že vnaprej zastrupila atmosfera za svetovno razorožitveno konferenco. Henderson upa, da bo sedaj mogoče, sestati se v Ženevi z boljšim upanjem na uspeh na vsej črti. Na vsak način pa je trdno prepričan, da bo nova pogodba utrdila prijateljstvo in sodelovanje med vsemi državami, ki so podpisale londonsko pogodbo. Pristavil je še, da se bo pogodba objavila, ko dospe odgovor iz Amerike in Japonske.

Takoj po Hendersonovem govoru, ki je bil bolj politične narave, je podal mornariški minister Alexander kratek izjavo o angleški mornariški politiki. Izjavil je, da so imeli razgovori v Parizu in Rimu ta cilj, da podpirajo Francijo in Italijo pri poravnavi diferenc v mornariškem vprašanju. Na angleško mornariško politiko je vplivalo upanje, da bo vendar prišlo do pomorskega dogovora med tema dvema državama. Angleški pomorski gradbeni program bo ostal v okvirju pogodbe in nikakor ne bo omejeval vprašanja razorožitve na bodoči svetovni razorožitveni konferenci.

Minister za Indijo Benn je potem oficijelno objavil, da so se uspešno zaključila pogajanja z

Gandhijem v Novem Delhiju. Podrobnosti o sporazumu pa še ni mogel navesti. Namerava se objaviti polni tekst dogovora v nekaterih dneh, istočasno v poslanski zbornici v Londonu in v Novem Delhiju.

Rim, 4. marca. kk. Iz zanesljivega italijanskega vira se doznavajo še pred uradno objavo podrobnosti o italijansko-francoski pomorski pogodbi. Navajajo se sledeče številke: V razredu takozvanih Capital Ships sta se zedinili obe državi na maksimalno tonažo pri posameznih ladjah po 23.333 ton in se sporazumeli za oborožitev ne nad 30 cm kalibra. Nobena izmed obeh držav ne bo do l. 1936 stavila več kakor dve ladji tega tipa v službo. Glede ladij-matic za letala se bosta obe državi držali maksimalne meje 43.000 ton. Za hitre križarke 10.000 že obstoja efektivna pariteta med obema državama in ostane nespremenjena. Vsaka država ima sedem takih ladij, deloma izgotovljenih, deloma v delu, in do l. 1936 ne bosta gradili nobene take nove ladje. Glede lahkih križark z oborožitvijo do največ 155 cm in za visokomorske torpedovke se je dogovorilo, da se bod gradile nove ladje samo, kolikor bodo odpadle stare ladje. L. 1936 bo na ta način razpolagala Italija v tem tipu s tonažo 47.000, Francija pa 51.000 ton. V razredu podmornice se l. 1931 ne bo gradila nobena nova ladja, do l. 1936 pa se bodo izključno nadomestovale samo stare ladje. V tem razredu bo Italija razpolagala do l. 1936 z 52.700 tonami, Francija pa z 81.900 tonami. Skupno bo Italija do l. 1936 imela novih ladij za 130.000, Francija pa za 136.000 ton. Prvotno na 40.000 ton predvideni letni program se je na ta način znižal v Italiji na 21.000, v Franciji pa na 22.000 ton. Splošno stanje brodovja bo l. 1936 za Italijo 441.000 ton, za Francijo pa 670.000 ton.

Premestitve slovenskega učiteljstva na Primorskem

Trst, 4. marca. Na ukaz prosvetnega ministra je tržaški šolski nadzornik odredil, da se kazenasko premestijo tile slovenski učitelji, ozir učiteljice v Italijo: Bizjak Antonija s Slapa nad Idrijo na Beneško; Braz Anton iz Boveca na Beneško; Budinja Josip iz Gradišča pri Prvačini v Lombardijo; Cimprich Roza iz Sela pri Kobaridu v Marko; Flores Irena iz Savodnje v Lacio; Fon Marija iz Kobarida v Lombardijo; Gruden Amalija iz Cerknega na Beneško; Gruntar Josip iz Iderskega v Toskano; Jug Vilma z Vrhpolj pri Vipavi v Kampunio; Ivanšič Ema iz Kobarida na Beneško; Močnik Herta s St. Viške gore v Emilijo; Močnik Marija iz Cerknega v Lombardijo; Muznik Albina iz Podbrda na Beneško; Novak Marija iz Biljane v Emilijo; Omahen Ivanka iz Kobarida v Lombardijo; Peršič Alojzija iz Prvačine v Abruzzo; Rucna Amalija iz Deskel na Beneško; Rucna Alojzija iz Iderskega na Beneško; Tavčar Nikolaj s Kala na Beneško; Hvala Pavla iz Košane v Emilijo; Ličar Pavla iz Škofjane v Ligurijo; Orel Marija iz Lo-

kve na Krasu v Ligurijo; Papis Stefanija iz Košane v Toskano; Vilhar Franciška iz St. Petra na Krasu v Lombardijo; Vrh Karolina iz Smihela v Toskano in Žitko Ivana iz Lokve na Krasu v Emilijo.

Dr. Skok na pariški univerzi

Pariz, 4. marca. AA. Snoči je imel na Sorbonni profesor zagrebške univerze dr. Peter Skok prvo predavanje v vrsti napovedanih predavanj. Pozdravil ga je profesor Maçon, ki je naglasil, da dr. Skok, ki je dopisni član francoske akademije, vrši svoj poklic na odlični način tudi s tem predavanjem. Tako predavanja pospešujejo medsebojno spoznavanje francoske in jugoslovanske javnosti. Dr. Skok se je zahvalil za pozdravne besede prof. Maçonu ter predaval nato o Dubrovniku. Govoril je o najnovejših rezultatih toponomastike in lingvisti-

Rudarji o Belgradu

Belgrad, 4. marca. AA. Predstavniki druge rudarske skupine Dravske banovine in predstavniki narodne sindikalne organizacije pod vodstvom Jakoba Zruca in dr. J. Balinskega so posetili danes ministra za gozdove in rudnike, ministra za promet ter ministra za socialno politiko in narodno zdravje.

Se a ministrskega sveta

Belgrad, 4. marca. AA. Danes od 11 do 13.20 se je vršila pod predsedstvom predsednika ministrskega sveta in ministra za notranje zadeve generala Petra Živkovića seja ministrskega sveta, ki so ji prisostvovali vsi gg. ministri razen zunanjega ministra dr. Voje Marinkovića, ki je v inozemstvu in Stanka Šibenika, ki je bolan. Na seji so sklepali o tekočih zadevah.

Podpolk. Svabič - častni meščan Ljubljane

Belgrad, 4. marca. I. Ljubljanski župan dr. Puc je danes popoldne izročil diplomu častnega meščanstva mesta Ljubljane gosp. Svabiču, polkovniku v p., tajniku aerokluba. Dr. Puc je imel pri tem pozdravni nagovor, v katerem je g. Svabiču izrekel prisrčne zahvalne besede. Gosp. Svabič se mu je za ljubezne besede zahvalil. Diplom, ki jo je župan g. Puc izročil g. Svabiču, predstavlja Ljubljano s zasneženim Triglavom v ozadiju, na katerem stoji proti Soči obrnjen jugoslovanski vojak s puško v roki. Napis se glasi: »Župan in občinski odbor ljubljanski sta na svoji seji dne 23. oktobra 1930 izvolila gospoda Stefana Svabiča, konjeniškega polkovnika, generalnega tajnika osrednje uprave aerokluba »Naša krila«, za svojega častnega meščana, kot nagrado za junaki nastop v novembru 1918, ko je v poslednjem trenutku s svojo intervencijo rešil naše mesto v Sloveniji nalava tuje vojske in nedoglednih posledic take katastrofe.«

Protest nunciia v Sofi i

Sofija, 4. marca. AA. »Pravda« poroča, da je papežev nuncij v Sofiji Roncale predal ministru za zunanje zadeve protest svete stolice radi tega, ker so člani »Rodne zaščite« v vasi Gundžaku prisilili neki katoliški par, da se poroči v pravoslavni cerkvi. Minister je odredil preiskavo.

Zogu I. zapuška Dunaj

Dunaj, 4. marca. kk. Čuje se, da bo albanski kralj Zogu v najkrajšem času odpotoval z Dunaja. Njegova prtljaga je že na kolodvoru. Prijateljica, baronica de Janko se je že pred par dnevi odpeljala v Trst, kamor bo pozneje prišel tudi kralj. Iz Trsta se bo odpeljal najprej v Benetke, od koder se bo odpeljal v Albanijo z italijanskim parnikom. Danes so kralja še enkrat preiskali z Röntgenovimi žarki.

Barl, 4. marca. AA. Včeraj so se tu vršile pogrebne svečanosti za umorjenim albanskim majorjem Topolajem, ki je padel kot žrtev atentata na kralja Zoga. Udeležilo se jih je celokupno mestno prebivalstvo. Rakev, ki je bila ovita z albansko zastavo, so peljali na topniški lafeti. V sprevedu so bili zastopniki italijanskih oblasti, vojska in milica. Takoj za krsto je šel prvi tajnik albanske delegacije dr. Sktjela in drugi zastopniki Albanije. Krsto so prerესili na parnik »Oirantov«, ki jo prepelje v Albanijo.

Fašist. tisk se razburja

„Piccolo“ pričakuje, da bo nadškof dr. Bauer umaknil svojo okrožnico

Trst, 4. marca. Za okrožnico, s katero so jugoslovanski škofje odredili javne molitve za preganjane brate v Italiji, je tukajšnje prebivalstvo izvedelo le iz polemike fašističnega tiska. Vtis, ki ga je napravil ta zgodovinski čin jugoslovanskega episkopata na vse sloje v mestu in na deželi, je res globok. Krajevna oblastva in fašistični krogi so kar zbegnjeni; Slovani pa so sprejeli glas, ki so ga dvignili jugoslovanski škofje za obrambo svobode katoliške cerkve na Primorskem, z nepopisnim zadoščenjem, ki se izliva v hvalažnost napram katoliški cerkvi. A tudi pravi katoličani, druge narodnosti, pričakujejo, da bo imel čin jugoslovanskih škofov za cerkev ugodne posledice in da bo vsaj razčistil položaj. Lojalno moramo namreč priznati, da se v zadnjem času čedalje množijo vrste onih italijanskih katoličanov, ki odločno obsojajo fašistično gonjo proti slovenski duhovščini in slovenskemu jeziku v cerkvi, gonjo, ki po svojih metodah res ne zaostaja mnogo za boljševisko. Zbežnost v odgovornih krogih je umevna. Mussolini je iskal krivice in marsikateremu oblastniku v Pulju, na Reki, v Trstu in posebno v Gorici se trese stolček. Tržaški tisk, ki je predvsem odgovoren za neznošen položaj cerkve, skuša pred rimskimi oblastniki priti sebe in svoje priganjaje. In to z novimi napadi na slovensko duhovščino. Tako je »Popolo di Trieste« skušal v današnji izdaji spraviti slovenskega duhovnika v zvezo z napadom na finančnega stražnika Rastellija pri Kanalu! S temi novimi izbruhi fašistični tisk nehoti dokazuje, da je bila okrožnica jugoslovanskih škofov povsem na mestu.

Današnji »Piccolo« se zopet v dolgem članku bavi s tem vprašanjem. Po njegovem mnenju je fašistična Italija s sklenitvijo lateranskih pogodb pokazala, da je katoliška; sv. oče je upošteval njeno dobro voljo in podpisal pogodbo z njo. V Zagrebu menda ne bodo trdili, da so pričeli fašisti kratiti Slovanom svobodo v cerkvi po podpisu konkordata. Treba je poudariti, da so vladavina, stranka in Italijani, ki jim je grozilo sovražno zadržanje slovenske politiku očeh duhovščine, napovedali boj njenemu protidržavnemu zadržanju že davno pred podpisom konkordata. Sv. oče, ki je sicer skrben varuh svobode katoliške cerkve, se valed tega ni čutil prizadetega. Da zajezi državi nevarno propagando slovenske duhovščine, je fašistična vlada zahtevala stroge določbe v konkordatu, ki jih je sveta stolica smatrala za upravičene in ki se radi odpora slovenskih duhovnikov in popustljivosti italijanskih oblastev, se danes niso povsem uporabile. Po črki in duhu konkordata bi morali biti vsi župniki Italijani; medtem, ko bi se moralo dušeskrbstvo vernikov, ki ne poznajo italijanske jezika izročiti le kaplanom. (?) Položaj je sv. stolici znan, in tudi primorski škofje bi se morali dvigniti proti okrožnici jugoslovanskih škofov, kakor se dvigamo mi. Sklep jugoslovanskih škofov je neocenljiv; drzno je primerjati fašistično Italijo z boljševisko Rusijo. Jugoslovanski škofje so tudi kršili cerkvene discipline, v kolikor so se uprli konkordatu, ki je povsem verski čin svetega očeta in ki je postavil meje verski svobodi, katero smatrajo jugoslovanski škofje za nezadostno. Bauerjeva nesrečna okrožnica bo dvignila val neopracenega sovraštva proti Italiji, ki onkraj Snežnika že itak ne uživa prevelikih simpatij, in odnosi med državama se bodo poslabšali. Ta listina bo spodbudila slovansko duhovščino in slovensko ljudstvo, podvojila se bo njegova odporost, ki je oblastva ne bodo trpela. Sledila bodo nova preganjanja, ki bodo rodila sovraštvo in zločine, in tem bodo sledile zopet težke obsojbe v škodo slovenskega prebivalstva, ki je dobro in mirno ako ga nikdo ne ščuva. Okrožnico zagrebškega nadškopa je treba toliko bolj grajati, ker utegne imeti tudi politične posledice državnega in mednarodnega značaja. Vsled tega izraža »Piccolo« mnenje, da jo bo nadškof Bauer umaknil pred 19. marcem.

Milan, 4. marca. »Corriere della Sera« zopet obravnava okrožnico jugoslovanskih škofov in se zgraža nad okolnostjo, da nosi listina isti datum kakor lanski poziv sv. očeta, s katerim je nanoveval molitve za kristjane v Rusiji. Vatikanski krogi so povsem rezervirani morda tudi radi tega, ker še ni prišla v Vatikan originalna listina in se ni moglo zanesiti na časopisne izvečke. Tako kljub temu ni izključeno, da je belgrajski nučij msgr. Pellegrinetti prejel poziv, naj se za zadevo zanima.

Gonia se nadaljuje

Trst, 4. marca. Iz Pazina poročajo, da so orožniki naznanili sedenji radi prestopka o širjenju tiska č. g. Leopolda Jurca in cerkvenika Karla Martinčiča iz Berman, ker sta širila med ljudstvom knjige s protidržavno vsebino. Prav tako so naznanili orožniki sodniji iz istega vzroka župnika Josipa Gofjana. Listi poročajo, da ne gre samo za nabožne knjige, temveč tudi za koledarje in romane, tiskane v Gorici, Zagrebu in Celju. »Piccolo« pripominja, da so te knjige žalibog dovoljene v Italiji. Vse kaže, da so to knjige, ki jih je izdal istrska Mohorjeva družba in ki so se tiskale v Gorici z oblastnim dovoljenjem. Župniki bodo morali plačati denarno kazen. Nedavno je bil izročen sodniji iz istega razloga župnik Sime Frulič, tudi iz pazinske okoliščine: Karabinerji so knjige zaplenili. Čudno, res čudno: prefekt vam natisk knjig dovoli, navaden orožnik pa vam jih lahko zapleni!

Rim, 4. marca. Kk. Pod predsedstvom poslanca Coselschija so se zbrali odbori vojnih prostovoljcev in zahtevali v zvezi s trajnimi teroriističnimi akcijami inozemskih organizacij v obmejnih pokrajinah Italije pozvati italijanske prostovoljce, naj tem akcijam organizirajo discipliniran čvrst odpor. V demonstrativno svrhu bodo imeli v kratkem v Gorici zborovanje vsi prostovoljci vzhodnih provinc.

Kdo ima prav?

Dr. Schacht:

„Napovejmo konkurz!“

Stockholm, 4. marca. d. Včeraj je govoril v nemško-švedskem društvu bivši predsednik nemške državne banke dr. Hjalmar Schacht o temi: moralna in gospodarska kriza. V svojih izjavah je bil znan nemški finančnik zelo pesimističen in je večkrat zaporedoma poudaril, da je položaj Nemčije tak, da je najboljša, da takoj napove konkurz. Mi moramo svojim upnikom kratkoma povedati: Go to Hell (naj vas zlodej vzame). Ko so ga nekateri zborovalci vprašali, kaj bi se zgodilo, če bi Nemčija napovedala konkurz, je dr. Schacht odgovoril: »Nič! Nemčija bi zopet ozdravela, kakor navadno vsi, ki so napovedali konkurz. Pri tem misli predavatelj v prvi vrsti na reparacijske dolge, ker teh se mora znebiti, druge bi polagoma že poravnala. Neki tukajšnji novinar je nemškega finančnika vprašal, kaj bi on napravil, če bi postal diktator nemške republike. Dr. Schacht mu je brez odloga odgovoril, da bi prvi zakon, ki bi ga podpisal imel sledečo vsebino: »Od danes ob 8 zjutraj ne plačamo več nobenega dolga.« Ta zanimiva izjava izjavljanja so vzbudila veliko senzacijo v švedskih gospodarskih krogih, ki imajo vsled stalnih gospodarskih zvez z Nemčijo vtis, da črnoledi Schacht kruto pretirava, češ, da položaj v Nemčiji ni nič slabši, kakor v ostalih državah.

Levičarska zmaga v nemškem parlamentu

Berlin, 4. marca. Državni zbor je sprejel predlog socialnih demokratov, vsled katerega se praktično odpravlja krušni zakon in zopet dovoljuje pečenje čistega pšeničnega kruha brez ovsne primesi. Nato se je razvila razprava o drugem predlogu socialnih demokratov, ki zahtevajo, da se dovoli carine prost uvoz 50.000 ton zmrzlega mesa letno; predlog zahteva nadalje, da se za uboge zniža cena svežega mesa. Minister za narodno prehrano Schiele izjavi nato, da bi carine prost uvoz zmrzlega mesa težko prizadel nemške živinorejce. Radi tega vlada ne more sprejeti tega predloga. Ko bi se namreč s povratkom Hitlerjancev parlament izpopolnil, bi gotovo izjavil ta sklep. Minister radi tega prosi nujno, da se zakonski načrt socialnih demokratov zavrne. Kljub temu je parlament 4. z 218 proti 152 glasovom sprejel 1. člen zakonskega načrta, ki dovoljuje carine prost uvoz 50.000 ton zmrzlega mesa. Za celoten načrt pa je glasovalo 223 poslancev proti 149, medtem ko so se 4 vzdržali glasovanja. Predlog, naj se prodaja obubožanemu prebivalstvu sveže meso po znižani ceni, je bil zavrnjen s 305 glasovi proti 68, ki so jih oddali komunisti.

Berlin, 4. marca. V parlamentarnih krogih se je pojavila precejšnja napetost radi spora med

Dr. Luther:

„Ostanimo poštene!“

Berlin, 4. marca. Semkaj je prišel sedanji predsednik nemške državne banke dr. Luther (naslednik dr. Schachta). Pri otvoritvi letošnjega vzorčnega velesojma je imel pomemben govor, v katerem je z poudarkom izjavil, da je nemška državna banka zadosti močna, da prepreči vsako padanje nemške valute. Kar se tiče nemških reparacijskih obveznosti, se bo Nemčija držala načela starih Germanov, da je najboljša ostati pošten. Nemčija na čisto noben način ne misli na to, da bi ustavila odplačevanje svojih dolgov, med katere spada Dawesovo in Youngovo posojilo. Predavatelj tudi ne vidi nobene potrebe, da bi se Nemčija izognila tem obveznostim, ki so kajpada težke. Najboljša politika je politika poštenja. Samo na ta način sme Nemčija pričakovati, da ji bodo prislošile na pomoč tuje države s potrebnimi krediti, s katerimi bo v stanju premagati sedanjo gospodarsko krizo. On pričakuje, da si bo svetovni kapital podal roke, da reši človeško kulturo pogina.

Dunajska vremenska napoved. Slabo vreme. Najbrže nov sneg. V nižjih legah dež.

Zagrebska vremenska napoved: Povečini oblačno, dosti etalno, zmerno mrzlo, verjetno je, da bo čez dan od časa do časa deževalo.

Novi davki v Nemčiji

Berlin, 4. marca. AA. Proračunski odbor poslanske zbornice je proučil niz komunističnih in socialističnih predlogov o novih davkih. Za premoženja nad 500.000 mark naj se uvede 20% obdavčitev. Podoben davek naj zadene dividende, lantje in sploh vse dohodke preko 50.000 mark. Vrbu tega naj se preuredi lestvica dohodninskega davka. Državni finančni minister Dietrich je svaril pred temi davki in menil, da so prizadeti že sedaj tako obdavčeni, da bi nova bremena zadela več dobiček. Tako ravnanje pa bi moglo imeti za državne finance škodljive posledice. Razen tega bi bil omejen kredit. Predlogi so v nasprotju s politiko državne vlade, ki želi gospodarsko življenje razbremeniti.

Turneja učit. pevskega zbora

Belgrad, 4. marca. L. Učiteljski pevski zbor iz Ljubljane je danes na turneji došel v Belgrad, kjer priredi dva koncerta. S pevskim zborom so v Belgrad prispeli tudi slovenski skladatelji Emil Adamič, Slavko Osterc in dr. Dolinar. Slovincem so belgrajska pevska društva ter občinstvo na kolodvoru priredila pristen sprejem. Ko je vlak privozil, je godba zaigrala pozdravno koratnico. Belgrajčani so jim priredili živahne manifestacije. Predsednik belgrajskega pevskega zbora »Marinković« Dragoljub Ilić je pozdravil slovenske učitelje. V imenu prosvetnega ministrstva jih je pozdravil Damjanović, ki je med drugim dejal, da je prosvetno ministrstvo pazljivo gledalo na delo našega učitelstva. Naši učitelji so pokazali dobre uspehe na kulturnem in prosvetnem polju, zato bo

ministrstvo vedno podpiralo vsako njihovo akcijo. Iskreno pozdravlja slovenske učitelje in hvali njihovo pošteno delo na prosvetnem polju. V imenu belgrajske občine je goste pozdravil Gjurović, Ivan Vovk, učitelj v Ljubljani se je v kratkih besedah zahvalil za tople in priske sprejem. Gostje so s kolodvora odšli v Učiteljski dom, kjer so gostje belgrajskih učiteljev. Popoldne so ob štirih priredili na belgrajski univerzi koncert za ljudskošolske učence. Koncert je bil izredno dobro obiskan od ostalega občinstva. Člani učiteljskega pevskega zbora so bili deležni dolgotrajnih in živahnih manifestacij. Za jutrišnji koncert, ki bo v narodnem gledališču, vlada v vseh belgrajskih krogih veliko zanimanje.

Zakon o zemljo-knjižnih razdelitvah

Belgrad, 4. marca. AA. Nj. Vel. kralj je predpisal in objavil zakon o zemljiškoknjižnih razdelitvah, odpisih in pripisih.

Na podlagi tega »akta« se zemljiškoknjižne razdelitve odpisov in pripisov izvršijo samo na podlagi zemljiških načrtov, ki jih izdelajo katastralne oblasti v svojem področju ali druge oblasti, ki imajo svoje gradbeno - tehnične, kulturno - tehnične, ali gozdarsko-tehnične uradnike. Po zaslišanju inženjerske zbornice se smejo tudi dela drugih strokovnjakov proglasiti kot primerna za zemljiško-knjižne razdelitve, če imajo take oblasti ali korporacije uradništvo, čigar tehnična izobrazba daje jamstvo, da bodo načrti ustrezali predpisom tega zakona. Vsak delni načrt mora ustrezati temu zakonu, predpisom o katastru in posebnim predpisom o tej stvari. Delni načrti morajo biti vselej odobreni od pristojne katastralne oblasti. Ena ko-

pija izvirnega razdelitvenega načrta mora biti vedno predložena arhivu, če pa načrt ni izdelan od katastralne oblasti, se mora predložiti v odobritev dve taki kopiji. Vse te kopije so proste taks. Če se ima sodna oblast, ki vrši razdelitev, en tak načrt, ki ga je izdelala katastralna oblast, stranka ni dolžna predložiti drugi načrt, nego se lahko sklicuje na že izdelani načrt.

Zakon stopi v veljavo, ko se razglaša v »Službenih novinah«, obvezen pa postane na onih pravnih področjih, kjer se nimajo zemljiških knjig, tisti dan, ko se te knjige uvedejo, na drugih pravnih področjih pa postane obvezen mesec dni po razglasitvi v »Službenih novinah«. Tisti dan, ko stopi v veljavo ta zakon o zemljiškoknjižnih razdelitvah odpisih in pripisih, izgube veljavo vsi predpisi, ki se po prejšnjih zakonih nanašajo na to stvar in ki nasprotujejo odredbam tega zakona.

Revizija

ustave na Poljskem

Varšava, 4. marca. AA. Pat poročajo: Bivši pravosodni minister Czar, ki je tvorec načrta revizije poljske ustave, je danes spregovoril v toku parlamentarne debate o tem načrtu. Govorec o potrebi revizije ustave je Czar naglasil, da je vlada izdelala načrt revizije na najširši demokratični osnovi. S tem načrtom je ljudstvu popolnoma osigurano sodelovanje pri državnih poslih. Z načrtom se uvede nov sistem volitve predsednika republike. Potom plebisca se izbere eden od dveh kandidatov, katerih predlaga enega parlament in senat, drugega pa predsednik republike, ki začasa volitev zavzema to mesto. V primeru, da je predsednik republike oviran vršiti svoje dolžnosti, poverijo dolžnosti predsednika republike predsedniku ministrskega sveta. Dolžnosti predsednika ministrskega sveta pa opravlja en član kabineta. Predsednik republike ima izključno pravico izbrati člane vlade. Politično je vlada odgovorna parlamentu. Za predlog izglasovanja nezaupnice vladi je potrebno, da stavi ta predlog četrtina parlamenta. Kar se tiče nadaljnjih delov načrta revizije ustave, se predvideva samo sprememba glede starosti volivcev. Parlament ima nemejeno pravico v pogledu zakonodaje in kontrole nad delom vlade. Czar je na koncu priporočil parlamentu, da sprejme predlagano revizijo ustave.

Drobne vesti

Milan, 4. marca. AA. Italijanska avijatika Trevisan in Antonini sta z hidroplanom »Ca 100« postavila nov višinski rekord za hidroplane. Dosegla sta višino 5324 metrov.

Atene, 4. marca. AA. Zaradi katastrofalnega gibanja zemeljskih plasti je bila velika vas Kolonina pri Egionu v Korintskem zalivu popolnoma uničena. Nad 300 hiš se je pri tem porušilo. Mnoge hiše so doslovno izginile v nastalih zemeljskih razpokah. Več oseb je bilo ubitih. Mnogi pa ranjeni.

Riga, 4. marca. AA. Letonska vlada je odstopila.

Dresden, 4. marca. AA. Na Saškem so se odločili, da odslej ne bodo več zaposlovali kaznjencev pri javnih delih, da tako dajo kruha brezposelnim, ki jih je vsak dan več.

Pariz, 4. marca. AA. Snoči je bil na Sorbonni v amiteatru Richelieu duhovni koncert glasbenega združenja. Na koncertu je uspešno sodelovalo tudi jugoslovansko pevsko društvo.

En narod - dve državi

Dr. Curtius potrjuje najtesnejše prijateljstvo med Avstrijo in Nemčijo

Dunaj, 4. marca. Kk. Nemški zunanji minister dr. Curtius je sprejel danes zastopnike domačega in inozemskega tiska in jim v daljšem govoru poudaril stališče Nemčije o aktualnih političnih problemih. Neizmerne izgube Nemčije v vojni in po vojni, tudi materialne narave, pomenijo edinstveno gospodarsko obremenitev na svetu, ki se zvišuje za Nemčijo v neizmerenost, ker ji nalaga versailleska mirovna pogodba ogromna tekoča plačila. Reparacijske vprašanje se mora rešiti samo s skupnimi naporom vseh udeležencev držav in če tudi nihče ne more reči, kakšno bo rešitev, bo ta rešitev vsakokrat v okviru pogodb in kooperacije. Nikakor se ne sme npravo in socialno življenje v Nemčiji ogrožati še nadalje. Posebno je pri tem dr. Curtius naglašal ogromno brezposelnost v Nemčiji. Potem je nadaljeval, da nudi Društvo narodov možnost, da se v njem interesi Nemčije zastopajo resno in s poudarkom. Društvo narodov pač mnogokrat ni izpolnilo pričakovanj, vendar pa se mu je tudi pogosto posrečilo, delovati pomirjačo. Najodličnejše njegove zasluge so: izvedba razorožitvene in lokalna ureditev manjšinskega vprašanja. Razorožitev pa je tudi sredstvo, da se preprečijo bodoče vojne. Bodoče leto je torej za prihodnost človeštva odločilnega pomena. Od splošne razorožitvene konference je pričakovati, da bo prenapeti vojaški pripravljenosti mnogih držav odvzela grozeči značaj ter ne samo priznala, temveč tudi uresničila enaka prava vseh narodov na varnost. Predvsem protestira Nemčija tudi proti vmešavanju napačne teze o vojni krivdi v razorožitveno vprašanje. Stališče Nemčije o vprašanju manjšin je ravno iz njene načelne mirovne politike, ki jo bo nadaljevala v splošnem interesu, ne da bi škodovala kakemu narodu. Nemčija je, varujoč pra-

vice nemškega naroda, pripravljena k vsakemu mirnemu sodelovanju v interesu Evrope in vsega človeštva.

Glede avstrijsko-nemškega razmerja je dr. Curtius naglašal popolno soglasnost politik obeh vlad. Avstrija in Nemčija skupno služita nemškemu narodu v smislu formule, ki jo je postavil dr. Schober: En narod in dve državi! Iz tega samo po sebi izhaja solidarnost, lahko se reče celo, identičnost avstrijske in nemške politike. Dr. Curtius je na Dunaju ponovno ugotovil soglasnost avstrijskih in nemških naziranj o ciljih in metodah politike kakor tudi harmonijo najprirodnejšega prijateljstva, ki veže obe državi. Njegov obisk na Dunaju pa ni nobena senzacija, ker tesni in priske odnosi obstajajo že dolgo. Tudi njegov državni obisk ni diplomatska akcija, temveč izraz tradicionalnega prijateljstva.

Vsi dunajski listi pišejo obširno o sestanku vodilnih mož dveh sestrskih držav. Pravijo, da pomeni ta obisk dosti več, kakor prijateljsko formalnost.

»Neue freie Presse« poudarja pred vsem, da je treba posvetiti več pozornosti medsebojnemu uvažanju in izvažanju, da se tako omili težavni gospodarski položaj obeh držav.

Wiener neuste Nachrichten, organ Schönbrotkega bloka pravi, da se navzlic splošnemu prizadevanju za odtnitev dveh bratskih narodov vendar najdeta oba: da zavreta svoj težavni položaj in težavni položaj vse Evrope.

»Arbeiterzeitung«, glasilo socialnih demokratov, pozdravlja obisk kot novo poživljenje nemškega in avstrijskega skupnega dela, ki je v zadnjem času prišlo na mrtvo točko.

Vsi listi pa vidijo v nemškem obisku pomembno delo za gospodarsko zbliznjanje.

Belgija bo šla svoja pota

Bruselj, 4. marca. AA. Na današnji seji belgijske zbornice je zunanji minister Hymans v prisotnosti vsega diplomatskega zbora podal senzacionalno izjavo o mednarodnem položaju Belgije. Hymans je rekel, da je bila francosko-belgijska vojaška konvencija iz leta 1920, sklenjena iz vojaških potreb in da ni bila niti tedaj formalna zveza. Minister je nadaljeval, da se je položaj po locarnski pogodbi popolnoma izpremenil in da je dobila Belgija jamstva za svojo varnost, boljša od onih, ki so bila predvidena v sporazumu s Francijo. Hymans je nato rekel, da belgijska in francoska vlada solidarno izjavljata, da sporazum med glavnim štabom obeh držav nima drugega namena, kakor določiti tehnične pogoje za sodelovanje v primeru neizvanege napada Nemčije. Tako sodelovanje je po statutu Društva narodov dopustno in je bilo tudi ratificirano po locarnski pogodbi. Politični krogi menijo, da izjava Hymansa dokazuje, da so zmerni elementi v Belgiji in Franciji dobili premoč in da bo skušala Belgija zagotoviti svojo narodno varnost v sporazumu z vsemi državami.

Belgrajske vesti

Belgrad, 4. marca. AA. S sklepom generalne direktije državnih železnic bo ustavljen 10. marca promet na progi Subotica — Szekelja.

Belgrad, 4. marca. AA. Na osnovi šeste opombe točke 11, čl. 77 zakona o državni trošarini je finančni minister predpisal navodila za izvoz žganih v inozemstvo s popustom.

Massarykova proslava

Ljubljana, 4. marca. Proslava rojstnega dne prezidenta dr. Masaryka bo v soboto 7. t. m. ob 20 v dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi cesti. Priredi jo Jugoslov.-českoslovaška liga. Na sporedu je predavanje »Dr. Masaryk in Jugoslavo ni med vojno«, petje in godba. Sodelujejo: gospe Vera Popović-Adlesičeva, gđc. Lida Vedralova, konzervatorica gg. Uroš Prevorsek, Marjan Lipovšek in Slov. vokalni kvintet. Vstopnine ni, prostovoljni prispevki pa se hvaležno sprejemajo. Vse narodno občinstvo je vlnudno vabljeno na to tople prireditve. Številna udeležba naj pokaže naše tople simpatije do visokega poglavarja bratske Českoslovaške republike in velikega slovanskega državnika!